

- 🌸 **שם המחקר :** "נשאת ונתת באמונה": שחיקה, מחויבות לארגון ומחויבות ללקוח - בקרב מטפלים חרדים לעומת לא חרדים המטפלים באוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית
- 🌸 **שנה :** 2017
- 🌸 **מס' קטלוגי :** 625
- 🌸 **שם החוקר:** שרה ורטהימר
- 🌸 **בהנחיית:** ד"ר ענת פרוינד
- 🌸 **רשות המחקר:** בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.

המלצות למחקרי המשך

נמצא הבדל מובהק בין הקבוצות במצב המשפחתי ובגודל המשפחה. כאשר בקרב המטפלים החרדים רובם הם נשואים, ומספר הנפשות גבוה באופן מובהק בהשוואה למטפלים לא חרדים. אצל מטפלים נשואים, כאמור, בעלי משפחות מרובות ילדים, הציפייה היא שהם יחוו רמות שחיקה גבוהות יותר בעבודה, בשל ריבוי המטלות והעומס הרב בו הם נתונים. אך בשונה מכך, רמות השחיקה נמצאו נמוכות באופן מובהק בקרב קבוצת המטפלים החרדים בהשוואה למטפלים הלא חרדים. יתכן וההסבר לכך נעוץ בעצם תפקידם הכפול של ראשי המשפחה החרדית. מצד אחד הם בעלי משפחות גדולות, ערך עליון לכשעצמו בחברה החרדית, ומצד שני משלבים במקביל עבודה חיצונית, דבר המאפשר להם כר נרחב לביטוי יכולותיהם.

יש להעמיק ולחקור ממצא זה כדי להבין מה גורם לאוכלוסייה זו להיות מוגנת יותר ושונה בהתנהגותה מחברות אחרות. יתכן שמחקר שיבדוק אוכלוסיות אחרות או לחלופין יבדוק חלקים שונים הקשורים בדת ובדרך החיים הדתית- המתבטאת בדרכי פעולה וחשיבה שונים, יוכל להוסיף עוד ידע בנושא זה.

בתפיסה זו- הקשורה בייחודיותה של החברה החרדית, נתקלתי לא פעם בעת שהעברתי שאלונים עבור המחקר במוסדות שונים ומגוונים ברחבי הארץ. כך למשל אמרה לי אשת מקצוע חרדית בעלת ותק של מעל לשלושים שנה בהוראה לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המלווה בנכויות קשות ביותר: "את בודקת שחיקה? כאן את לא תמצאי שחיקה!". מי שבחר לעבוד בעבודה כל כך קשה- מבחינה פיזית ונפשית כאחד, שהרי מדובר בעבודה ישירה מול אוכלוסייה נזקקת במיוחד,

עם נכויות קשות ביותר, מעוותת בשלל אופנים וכד', שלא לדבר על כך שלרוב שכרה אינה בצידה, והתגמול אינו הולם את העבודה המתישה, המורכבת והאחראית הנדרשת מעובדים עם אוכלוסייה שכזו- מי שבוחר לעבוד בעבודה לא פשוטה זו, ומחזיק בה מעמד שנים רבות, כמוני, הוא אדם שחייב להיות שמשוה מאד חזק מחזיק אותו ונותן לו את הכוח להחזיק מעמד בעבודה הלא פשוטה הזו עם אוכלוסייה כל כך לא פשוטה. כאן תראי שעובדים עם כל הלב והנשמה, עם תחושת שליחות חזקה, ורק האמונה היא זו שנותנת לנו את הכוח לתת לילדים הללו בלי להפסיק...". יתכן שעבודה עם ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הינה שונה מאשר עבודה עם מבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, יתכן שהגילים הצעירים מקלים יותר פיזית על עבודתו של המטפל, אך אלו מקרים שקשים יותר לשאת אותם מבחינה נפשית. כך או כך מחקרים עתידיים יוכלו לבחון משתנים אלו בקרב מטפלים באוכלוסיות צעירות עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהשוואה למטפלים באוכלוסיות בוגרות עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

מגבלות המחקר

בצד הממצאים והמסקנות, למחקר הנוכחי מספר מגבלות. הראשונה שבהן מתייחסת לבדיקת המשתנה השתייכות דתית. אין להתעלם מהעובדה שמדובר במושג אבסטרקטי ורחב שקשה מאד להגדירו, וממילא קשה לבחון אותו בדיוק רב. על כן אין ספק שההתפרסות לאורך כל גווי הקשת של השתייכות הדתית אפשרה לפרטים ולממצאים שנים ללכת לאיבוד. מגבלה נוספת טמונה בכך ששאלון המחקר שהינו שאלון עמדות, ובו מרבית הנתונים מתקבלים על ידי דווח עצמי- סובייקטיבי של הנחקרים, על סמך עמדותיהם ותחושותיהם כלפי עבודתם. על כן חלק מהנתונים יכולים להיות תוצאה של "הטייה עצמית" של הנחקרים. מגבלה אחרונה קשורה ליכולת ההכללה של נתוני המחקר על כלל האוכלוסייה. במחקר הנוכחי התקבלו 59% של שאלונים מלאים. יתכן ואם היה מתקבל אחוז גבוה יותר של שאלונים, או שהשאלונים היו מתקבלים ממוסדות אחרים מאלו שהתקבלו מהם בפועל במחקר, יתכן שהתוצאות היו שונות.

השלכות יישומיות של המחקר

ממצאים אלה משמעותיים במיוחד כיוון שבשנים האחרונות קיימת מגמה הולכת וגדלה של יותר פתיחות מקרב האוכלוסייה החרדית אל האוכלוסייה הכללית. פתיחות זו מתבטאת בכך שיותר תופעות חברתיות, משפחתיות ואישיות מופנות לשירותי הרווחה הממוסדים. מציאות זו דורשת התאמת שירותי הרווחה לאוכלוסייה החרדית ובעיקר העסקה של אנשי מקצוע חרדים בארגוני הרווחה. זאת ועוד, המחקר הנוכחי שופך אור על התנהגויות ארגוניות אצל מטפלים חרדים מה שעשוי לעזור בעתיד לסייע לשילוב נכון יותר של מטפלים אילו בארגוני רווחה בכלל וכאלו הנותנים שירות לאוכלוסייה החרדית בפרט. ממצאי המחקר עשויים לסייע לארגונים הנותנים מענה לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית להבין את צרכיהם המיוחדים של המטפלים, לקדם תהליכים אשר ביכולתם לצמצם את רמות השחיקה של העובדים ולהגביר את מידת מחויבותם הארגונית, ובכך ממילא להשפיע ולתרום לשיפור השירות והטיפול הניתן לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

- [למחקר המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)